

ליבליד - מוזר, משרד עורכי דין
Lieblich - Moser, Advocate Office

Shlomo Lieblich, Advocate (1926-2001) Founder
Mibi B. Moser, Advocate & Notary, LL.M.
Tal Lieblich, Advocate
Tamir Gluck, Advocate, LL.M.
Paz Moser, Advocate
Shira Brik - Halmovich, Advocate, LL.M.
Omer-Ziv Ashkar, Advocate
Rinat Modiani, Advocate, LL.M.
Yaron Hanin, Advocate
Carmit Alon, Advocate
Asaf Springer, Advocate
Oren Izhaky, Advocate
Netanel Hay, Advocate
Maly Magen, Advocate
Einat-Berg Segal, Advocate
Liat Bergman, Advocate
Shani Marom, Advocate

שלמה ליבליד, עורך דין (1926-2001) מייסד
מיבי ב. מוזר, עורך דין (נוטריון)
טל ליבליד, עורכת דין
תמיר גליק, עורך דין
פז מוזר, עורך דין
שריר בריר - חיימוביץ, עורכת דין
עומר זיו אשקר, עורך דין
רינת מודיאני, עורכת דין
ירון חנין, עורך דין
כרמית אלון, עורכת דין
אסף שפרינגר, עורך דין
אורן יצחקי, עורך דין
נתנאל חיי, עורך דין
מלי מגן, עורכת דין
עיינת ברג-סגל, עורכת דין
ליאת ברגמן, עורכת דין
שני מרומ, עורכת דין

תל-אביב, בית יואל, רח' נמל תל-אביב 40-42 מיקוד 61002, תד. 300, טל: 03-5442370
Tel-Aviv, 40-42 Nenal Tel-Aviv St. Zipcode 61002, P.O.B 300, Tel: 03-5442370
דואר אלקטרוני: E-Mail: lm@lm-adv.co.il דואר אלקטרוני: E-Mail: lm@lm-adv.co.il Fax: 03-5442375 פקס:

תאריך: 11/07/10 Date:

לכב'

גב' דורית ואג
מנהלת הועדה
כנסת ישראל

חברי ועדת חוקה וחשפט
מכניס ישראל

חה"כ דוד רותם
יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט
כנסת ישראל

באמצעות פקס: 02-6753199

מכובדיו,

הנדון: הצעת חוק בתי המשפט (תיקון) – איסור פרסום שמות קטינים בהליכים אזרחיים), התשס"ט – 2009 - תזכיר התייחסות להצעת החוק

1. כיום מרשינו - עיתונים וכלי תקשורת מרכזיים, עורכים ועיתונאים, ולקראת הדיון הצפוי להתקיים בוועדת החוקה, חוק ומשפט ביום 13/7/2010, אנו מבקשים להעלות על הכתב את התייחסותנו לתיקון המוצע, ולפרט הערותינו והשתייגותינו.

2. נקדים ונציין כי כהורים וכאזרחים אנו מעריכים כמובן עד מאוד את דאגתם הכנה והלאויה של מציעי הצעת החוק לאוכלוסיית הקטינים, לנבזים ולפרטיותם ואין חולק כי המזוהר בנושא חשוב כשלעצמו.

3. יתרה מכך, מתוך ניסיונונו בעבודתנו השוטפת בייעוץ משפטי לכלי התקשורת, המתחבטים לא פעם בשאלה מה גובר על מה: סעי' 24 לחוק הנוער (טיפול והשגחה), תש"ד – 1960 [להלן: "סעיף 24 לחוק הנוער"], או עקרון פומביות הדיון המוסדר בסעי' 3 לחוק יסוד: השפיטה ובסעי' 68 לחוק בתי-המשפט [נוסח משולב] התשמ"ז – 1984 [להלן: "חוק בתי-המשפט"], אנו יכולים להבין גם את הצורך בסעי' 69] המוצע ע"י מציעי התיקון לחוק, אשר מבהיר מפורשות כי בהתמודדות בין השניים

- בורה זו הפעם המחוקק ליתן עליונות לנסיבות שמנה בסעי' 24 לחוק הנוער, וזאת חרף עקרון פומביות הדיון שעוגן ברמה נורמטיבית עליונה של חוק יסוד.

4. **ואולם**, אנו סבורים ש**כלל שהדברים אמורים בסעי' 1(2) לתקון החוק המוצע**, הרי שהתקון מיותר, וגורר קשיים. להלן נפרט את נימוקי התנגדותנו:

5. **המצב החוקי הקיים כבר מסדיר את הסוגיה תוך יישום איזונים ראויים**:
 א. במצב החוקי ש**כבר קיים במדינת ישראל**, ניתן מענה לדאגתם של מגישי הצעת החוק מפני עורל שעלול להיגרם לקטינים שהנים בעל-דין בחליד אזרחי במישור פגיעה בפרטיותם.

סעי' 70(ד) לחוק בתי-המשפט קובע ממילא בזו הלשון:
 "צית משפט רשאי לאסור כל פרסום בקשר לדיוני בית המשפט, במידה שהיא רואה צורך בכך לשם הגנה על בטחוני של בעל דין. עד אז אדם אחר ששמו הזכר בדין או לשם מניעת פגיעה חמורה בפרטיות של אחד מהם או לשם מניעת פגיעה בפרטיותו של אדם עם מוגבלות שפליגת אן של אדם עם מוגבלות נפשית, כהגדרתם בחוק הליכי הקירה והעדה של אנשים עם מוגבלות, של אחד מהם."

סעי' 2(ג1) לחוק הגנת הפרטיות תשמ"א – 1981 מגדיר "פגיעה בפרטיות":

"פרסומו של ענין הנוגע לצנעת חייו האישיים של אדם, לרבות עברו המיני, או למצב בריאותו, או להתנהגותו ברשות היחיד."

ב. המצב החוקי הקיים בישראל משקלל את הזכות לפרטיות (הכוללת בחובה נושאים של בריאות גופנית ונפשית) וקיים איזון המגן באופן ראוי על תיאורים הקשורים בחשיפת פרטים בריאותיים גופניים ונפשיים. האפשרות להגן על פרטיותו של קטין, ככל בעל-דין, מצויה בחוק בתי-המשפט.

ג. סעי' 70(ד) לחוק בתי-המשפט מאפשר לאסור את פרסום שמו של קטין, וחזקה על באי כוחו של הקטין, ועל אפוטרופסיו כי הם מגנים על האינטרסים שלו באופן מיטבי, ומכל מקום מוקנה שיקול הדעת לשופט להגן על הקטין מפני פגיעה בפרטיותו.

ד. הגמישות המצויה בחוק כיום מאפשרת גם מצב שבו יותר פרסום שמו של הקטין תוך איסור פרסום ספציפי הנוגע לאותו פרט מסוים המהווה את הפגיעה בפרטיותו.

ה. ראוי לציין כי כד נעשה בפועל מד"י יום ביומו. תביעות נזיקין הנוגעות לקטינים ולמצבם הבריאותי (הגופני ו/או הנפשי) מוגשות לבתי-המשפט כעניין שבשגרה בד בבד עם בקשות לאיסור פרסום עפ"י סעי' 70(ד) לחוק בתי-המשפט. בתי-המשפט שוקלים את הנסיבות ומחליטים בהתאם למקרה הספציפי המובא לפתחם. אין צורך באיסור פרסום קטגורי וגורף שהשכלבותו פלילית. מדובר בדבר חקיקה קיצוני ובלתי מידתי, לאור חומות המגן הקיימות בחוק.

ו. במדינה נאורה שבה עקרון פומביות הדיון מקבל מעמד על, ושעיקר העיקרים הוא שלל מה שאינו אסור – מותר, אין להפוך את הנטל ולהפוך את כל מה שלא מותר – לאסור. הנוסחה המצויה בסעיף 70(ד) לחוק בתי-המשפט היא נוסחה מידתית שאינה יוצרת מגבלות גורפת

ובלתי ראויות על חופש העיתונות ועקרון פומבינות הדין. באופן זה לא יופר האיזון שקבע המחוקק בין זכות הציבור לדעת לבין שמירה על פרטיותו וכבודו של הקטין. אין טעם בהכבדת איסור פלילי נוסף על העיתונות במצב בו ספר המגבלות המוטלות עליה הולך ותופח במהירות הבזק.

6. האיסור הקטגורי אינו הולם את חיי המעשה של העיתונות, של העיתונאים ושל ציבור צרכני מערכת המשפט; הקטינים, משפחותיהם ובאי-כוחם:

א. חשוב להבהיר כי בחיי המעשה של העיתונות, בקשות מעיתונאים לסקר הליכים משפטיים הנוגעים לתביעות נזיקין ותביעות אזרחיות מטעמם של קטינים - באות דווקא מטעמן ומכיוון של משפחות הקטינים שהינם בעל-דין. כתב-בי הדין מועברים לעיתונאים במרבריתם ע"י משפחות הקטינים עצמן וכאי-כוחם. במיעוטם הזעיר של המקרים מתבקש איסור פרסומו של פרט כזה או אחר. המדובר בשגרה יומיומית, שכן הפרקטיקה שחיים העיתונאים היא דווקא של משפחות המבקשות באופן לגיטימי ומרגש להיעזר בסיקור עיתונאי, בין במדיה הכתובה ובין באלקטרונית - על-מנת לגייס דעת קהל בסוגיות חשובות עד מאוד כגון פגיעות בתאונות דרכים, או להעלות למודעות הציבור מקרים חשובים של רשלנות רפואית או אחרת. לא זו אף זו: משפחות מצפות להיעזר בעיתונות על-ידי הבאת סיפורי המרות של הקטין הזקוק לעזרה מתוד מטרד וציפייה שהפרסום בעיתונות יסייע בניגוס תרומות ועזרה כלכלית לקטין שעניינו תלוי ועומד בבית-המשפט. וכך אכן קורה לא פעם. היעלה על-הדעת להטיל על אותן המשפחות, שכל מאווייהן נתונים לעזרה לקטין, לעבור את המשוכה הכרוכה בהגשת בקשה להתרת פרסום מבית-המשפט כדי שתוכלנה להביא את סיפורן הכואב לידיעת הציבור?

ניטול דוגמאות אקטואליות ונמנמנות שהתקשורת נתקלת בהן לעיתים קרובות ואשר יכולות להמחיש את התוצאה הבלתי רצויה הטמונה באיסור הגורף המוצע כתיקון לחוק:

הורי ילד שנפגע קשות ב"תאונת פגע וברח" מבקשים להמחיש לציבור עד כמה קשות הן פגיעותיו, עד כמה קשים הפכו חייהם אשר סובלבים כיום סביב פעולות סיעוד לילד, ועד כמה אבסורד יהא זה להגיע לעסקת טיעון המקלה עם הנאשמים בפגיעה בו. במקביל מתנהלת גם תביעת הניזקין של הילד כנגד חברת הביטוח המבטחת את הרכב הפוגע ובה הוגשה חוות-דעת על מצבו הקשה. היעלה על הדעת כי עיתונאי שייסקר את המקרה תוך הוגשה הילד ומשפחתו ותוך הבאת סיפורם המרגש לידיעת הציבור בזמן אמת יעמוד בסיכון של שישה חודשי מאסר? היעלה על הדעת לבקש מהמשפחה להימנע מפרסום מעין זה עד אשר תוגש בקשה לבית-המשפט ובית-המשפט יתיר את הפרסום?

הורי ילדה שנפגעה פגיעה מוחית קשה בטביעה בכריכה במסגרת קייטנה הגישו תביעת רשלנות כנגד מפעילי הקייטנה. במסגרת סדרת כתבות הסוקרת את הסכנות הקשורות במסגרות שילדים מבלים בהן בחופשת הקיץ מתבקש גם סיקור המקרה הזה המצוי בין כתלי בית-המשפט. האם במקרה כזה עומד העיתונאי בסיכון פלילי?

דוגמאות מעין אלה יש רבות גם במישורים הקשורים בעידוד לתרומות איברים, ובהעלאת מודעות הציבור לנושאים חשובים אחרים.

ב. לסיכום נקודת זן - אנו סבורים כי הנחת הפסיס הבאה לידי ביטוי בדברי ההסבר להצעות

החוק - נאילו איסור פרסום שמם של קטינים בישראל בכל הליך אזרחי שהוא הנוגע

למצבם הבריאותי הגופני ו/או הנפשי של קטין - פועל בכל מקרה לטובתם של הקטינים - לא נבדקה לאור הניסיון.

7. סנקציה לא מזדנית - אל מול הריסון העצמי, הרגישות והאיפוק בהם נוקטת העיתונות בפועל:

ההסדרה הראויה היא במישורים של אתיקה ולא במישורים של איסורים פליליים:

א. ראוי לציין כי העיתונות נהנת באופן כללי איפוק וריסון עצמי בכל הנוגע לפרסום שמות קטינים, בכל נושא שהוא – בפרט בנושאים הקשורים במצבים בריאותיים ונפשיים. מרבית הסיקור בנושא הוא רגיש ואמפאטי לקטין ולמשפחתו. המקרים שבהם לא מתקיימת התחשבות הם מקרים חריגים עד מאוד, אשר דורשים טיפול נקודתי. דוגמה שבמסיונות אלה "הקפיצה" ממישור האתיקה - הישר למישור של הטלת אחריות פלילית קטגורית היא בנדל ביצוע ניתוח מסוכן במקום שהדבקת אספלנית – מספקת בהחלט.

ב. זה המקום להדגיש כי בתקנון האתיקה של מועצת העיתונות יוחד סעיף נרחב – מן הנרחבים והמוקפדים הקיימים בתקנון, שיועד להגנת ענייניהם של קטינים, וזו לשונו:

"10.קטינים

א. לא יפרסמו עיתון ועיתונאי שם, צילום או פרטים מזוהים אחרים של מי שטרם מלאו לו 14 שנה, בנסיבות העלולות לפגוע בשמו, פרטיותו או בריווחתו, אלא בהסכמת הוריו או אפוטרופסו ואם קיים עניין ציבורי בפרסום המזהה ובמידה הראויה.

ב. לא יפרסמו עיתון ועיתונאי שם, צילום או פרטים מזוהים אחרים של מי שמלאו לו 14 שנה וטרם מלאו לו 18 שנה, בנסיבות העלולות לפגוע בשמו, בפרטיותו או בריווחתו, אלא אם קיים עניין ציבורי בפרסום המזהה ובמידה הראויה. [...]

ד. כדי להפסיח את ביצוען של הוראות סעיף זה, תיבדק כל כתבה או ידיעה הנוגעת לקטין והעלולה לפגוע בשמו, פרטיותו ובריווחתו, לפני פרסומה, על ידי העורך המוסמך של כלי התקשורת".

ניכר כי העיתונות נטלה על עצמה מובלית וולונטאריות מיוחדות ופרטנייות מתוך מודעות למצבם הרגיש של קטינים ומשפחותיהם. הדבר הגיע עד-כדי שבאופן חריג הפקיע התקנון את שיקול הדעת בנושא זה מפל עיתונאי ועיתונאי - והטילה את המדיקה על העורך המוסמך של כלי התקשורת.

8. הניסוח המוצע גורף, אינו מותיר שיקול דעת ועלול להוביל למצבים שהמחוקק לא נתכוון להם:

א. הצעת התיקון בניסוחה הקיים אוסרת על פרסום שמו של קטין שהוא צד להליך משפטי באופן שחשוף פרטים אודות "מצבו הבריאותי" כאשר הוא. הגדרה ל"מצב בריאותי" לא מצויה בהצעת החוק, ולשון ההצעה אינה מייחדת את איסור הפרסום לתיאור מצב בריאותי שיש בו כדי להשפיל את הקטין או לפגוע פגיעה חמורה בפרטיותו (כגון דוגמת "הרטבת הלילה" המובאת בדברי ההסבר להצעת החוק). מצב זה עלול להוביל לשגרה בה לא ניתן יהיה לפרסם ללא רשות בית-המשפט אפילו את סיפורו של ילד שנפגע בתאונת דרכים והנו משותק ורתוק לכיסא גלגלים בעקבות התאונה – זאת חרף העובדה שהחיותו משותק היא עובדה ידועה ונראית לכל רואיו, חבריו ומכריו, ואין בה כדי להשפיל או לבזות או לפגוע.

- ב. אנו שבים ומפנים להסדר החוקי הקיים, המטפל בסוגיה זו תחת כותרת אחרת: סעי' 70(ד) לחוק בתי-המשפט הדן ב"פגיעה חמורה בפרטיותו של אדם".
9. נודה ליו"ר הוועדה, למנהלת הוועדה ולצוותם באם יואילו לסייע בידינו בחלוקת מזכר זה למשתתפים בדיון הוועדה, ובאם יבאו הערותינו בפני חבריה.

בכבוד רב ובברכה,

שירה ברק – חילמונביץ', עו"ד

מיכאל מאיר, עו"ד